

Oslo

Personvern- og informasjonssikkerhetsforum

09.06.2021

09.00 – 11.00

Kjøreregler

- ▶ Mange deltagere i dag, skru av lyden underveis og rekk opp hånda eller skriv spørsmål eller kommentarer i chatten.
- ▶ Vi vil stoppe noen ganger underveis for å svare på spørsmål. Noen spørsmål kan også bli besvart i chatten.
- ▶ 10 minutter pause ca. kl. 0955

0900-0905	Velkommen og introduksjon til dagens program ved Randi Blystad
0905-0915	Hva skjer på personvernområdet v/Maryke Silalahi Nuth
0915-0925	Hva skjer på informasjonssikkerhetsområdet v/Åsmund Skomedal
0925 - 0955	Hvordan ivareta både taushetsplikt og åpenhet? v/ Susanne Lie, juridisk seniorrådgiver, seksjon for offentlige tjenester i Datatilsynet Hvordan ivareta åpenhet om kommunenes vurderinger uten å kompromittere sikkerheten eller bryte personvernregelverket? Hva kan offentliggjøres av kommunenes vurderinger rundt ROS og DPIA?
0955-1005	Pause til å fylle kaffekoppen
1005 - 1045	Arbeid med informasjonssikkerhet og personvern som en integrert av innføringen av velferdsteknologi v/ Karoline Engjaberg, Prosjektleder digitalisering og velferdsteknologi i Helseetaten Hvordan jobber Helseetaten med informasjonssikkerhet og personvern som en integrert del i innføringen av velferdsteknologi i Oslo kommune. Hvilke utfordringer ser de når dette skal innføres i 15 bydeler og hvordan prøver de å løse det?
1045-1055	Informasjon om Sikkerhetsmåned 2021 v/Maylén Mago Pedersen
1055-1100	Avslutning

Hva skjer på personvernområdet?

Maryke S. Nuth
Fagsjef personvern
maryke.nuth@byr.oslo.kommune.no

Personvern- og informasjonssikkerhetsforum 9. juni 2021

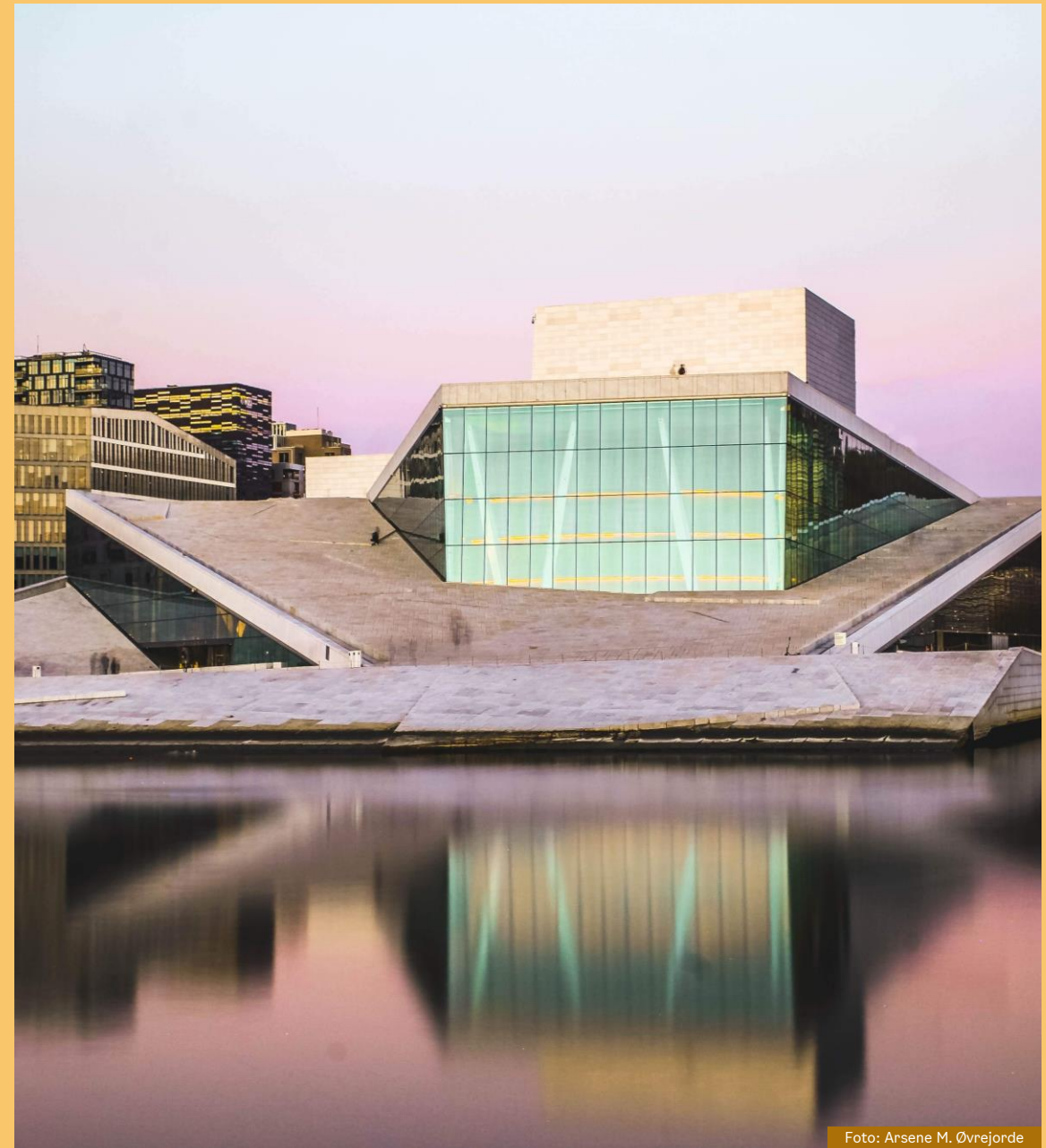

Foto: Arsene M. Øvrejorde

FIN/ISI team personvern – leveranser under arbeid

Veiledere

(publiseres innen utgangen av juni 2021)

- Avvikshåndtering
- Innsyn i personopplysninger
- Behandlingsgrunnlag (Ny)

Maler

(planlagt ferdig over sommeren)

- Overordnet personvern vurdering
- DPIA
- Vurdering av høyrisikonivå ved avvikshåndtering

Vurderinger (2021- 2022)

- Plassering av behandlingsansvar

Henverdeler i Oslo kommune Q2 2021

- Datadeling/viderebehandling

- Formålsvurderinger
- Behandlingsgrunnlag
 - «Hjemmel ut» og «hjemmel inn»

- Personvernerklæringer

- Kartlegging av personvernerklæringer

- Innsyn i ansattes e-post

- Flere regelverk kommer til anvendelse
 - Arbeidsmiljøloven
 - Forskrift om arbeidsgiver innsyn i e-postkasse og annet elektronisk lagret materialet
 - Offentleglova
 - Personvernregelverket

FIN/ISI tiltak

- Vurderinger
- Faglig rådgivning
- Avklare behov for nye maler og veiledere

Schrems II oppfølging

Informasjons- og opplæringstiltak

- Brev til alle virksomhetene om konsekvensen av Schrems II-dommen 7. sept 2020
- Seminar/informasjonsmøte om Schrems II 6. okt 2020
- Forum for personvern og informasjonssikkerhet 3. mars 2021
- Agendapunkt i sektormøter med BYR og underliggende etater okt 2020 – mars/april 2021

Kontakt med leverandør

- Brev til Microsoft 12. mai 2021 (Websaknr. 21/2301)
 - 7 overordnede spørsmål til leverandører >>> skal publiseres på intranett
- Videre dialog med UKE

Løpende bistand til virksomheter i enkeltsaker om Schrems II

Har du spørsmål? Ta kontakt med din sektorkontakt i FIN/ISI team personvern

	BLK	FIN	NOE	BYU	MOS	KIF	OVK	AIS	HEI	BYD
Sektorkontakt	Siri P. Johansen			Christina M. Grønli (i perm. til sept) Til sept: Maryke S. Nuth			Linda M. Knutsen	Siril Jonassen		Linda M. Knutsen

Generelle henvendelser sendes til fagsjef for personvern Maryke S. Nuth

Informasjonssikkerhet

En kort oppdatering

9. juni 2021

Åsmund Skomedal

Fagsjef informasjonssikkerhet

asmund.skomedal@byr.oslo.kommune.no

Aktiviteter innenfor informasjonssikkerhet (i)

▶ Oppdatering av flere rollekort

- Rolekort for koordinatorene (PVK) og (ISK) ble publisert i vår
 - Forventer snart publisering av revisjoner
 - ~~Systemkoordinator~~ utgår
- Fire rollekort er revidert:
- Kommunaldirektør, Virksomhetsleder, Systemeier og Systemforvalter

▶ ISF International; **www.isflive.org**

- Portalen har mange relevante ressurser og foredrag
- Anbefaler de som jobber med informasjonssikkerhet og personvern å registrere seg
- Kontakt gjerne Ivar Aasgaard i FIN; ivar.aasgaard@byr.oslo.kommune.no

Aktiviteter innenfor informasjonssikkerhet (ii)

- ▶ **Behandlingsregler** for dokumenter i Office 365, utkast foreligger
 - Basert på «**Klassifisering av informasjon v1.0**» (jf. forrige forum)
 - Fire konfidensialitetsklasser; «Åpen» – «Intern» – «Beskyttet» – «Strengt beskyttet»
 - Prøves nå ut i O365 piloter
 - Med Office 365 får vi en oppdatert løsning, bl.a. med:
 - Bedre identitetsforvaltning (av brukere og utstyr) og tilgangsstyring
 - Konfidensialitetsklassifisering, i brukergrensesnittet kalles det «Følsomhet»
 - En rekke nye tjenester og applikasjoner utover Teams (f.eks. OneDrive, SharePoint, Tasks, ...)
 - Hver virksomhet må gjennom en «migreringsprosess» som også dekker klassifisering
 - UKE gjennomfører utrullingsprosjektet for felles IKT-plattform

Felles Office 365

Konfidensialitets
klasser

Beskyttet

Intern

Åpen

Oslo

Eksempel på behandlingsregler

Område	Høyeste tillate følsomhetsetikett	Tilgangsstyring av medlemmer
Teams <u>chat</u>	Beskyttet	Teameier kan legge til navngitte personer i teamet.
Teams lagringsområde (teams <u>sharepoint</u>)	Beskyttet	Teameier kan legge til navngitte personer i teamet.
Teamsmøte <u>uten</u> opptak	Strengt beskyttet	Møtedeltakere kan legge til navngitte personer i møtet.
Teamsmøte med opptak	Intern	Møtedeltakere kan legge til navngitte personer i møtet.
Teamsmøte chat	Intern	Møtedeltakere kan legge til navngitte personer i møtet.
SharePoint for virksomhet (<u>hubsite</u>)	Intern	Settes av områdeadministrator. Hovedregel er alle i virksomheten
SharePoint for organisatorisk enhet	Beskyttet	Settes av områdeadministrator. Hovedregel er organisatoriske enheter (HR-grupper)
<u>OneDrive</u> / hjemmeområde	Beskyttet	Bare eier får tilgang
E-post til interne i kommunen (inkludert vedlegg)	Beskyttet	Bare eier

The background of the slide features a large, glowing blue sphere composed of many small, square images of human faces. Overlaid on this sphere are white, stylized circuit lines and nodes. In the foreground, there are three computer monitors. The central monitor and the one to its right display a white icon on a blue screen, representing a video conference with four participants. The monitor on the far left is partially obscured by a blurred blue object, possibly a person's shoulder or a piece of clothing.

Takk for oppmerksomheten!

UTKAST - Konfidensialitetsklassifisering i Office 365 - UTKAST

Klasse	Beskrivelse	Informasjonsverdier (oppsummert)
Strengt Beskyttet	Informasjon med høyt beskyttelsesbehov hvor brudd på konfidensialitet kan føre til <u>betydelig</u> skade for Oslo kommune og Oslo kommunes brukere.	(Kode 6 og 7) "sperrert adresse strengt fortrolig" og "sperrert adresse fortrolig" Virksomhetskritisk informasjon som kan forårsake betydelig skade Beskyttelsesinstruksen § 3 og § 4, jf. unntakene i offentlighetsloven Særlige kategorier av personopplysninger. Personopplysningsloven art. 9, Helsepersonelloven § 21
Beskyttet	Informasjon med middels beskyttelsesbehov hvor brudd på konfidensialitet kan føre til skade for Oslo kommune og Oslo kommunes brukere.	Virksomhetskritisk informasjon som kan forårsake skade Personopplysninger Personopplysningsloven art. 6 Taushetsbelagt informasjon Forvaltningsloven § 13 Informasjon som følger av saksbehandling som kommunen kan unnta fra offentligheten. Offentlighetsloven § 14 og § 15 Informasjon om noens personlige forhold som ikke er underlagt taushetsplikten Forvaltningsloven § 13
Intern	Informasjon med lavt beskyttelsesbehov hvor brudd på konfidensialitet kan føre til mindre skade for Oslo kommune og Oslo kommunes brukere.	Informasjon som kan unntas offentligheten. •Interne rutiner og prosesser •Informasjon tilknyttet fagfora •Informasjon på intranett Jf. Offentlighetsloven kap 3
Åpen	Informasjon som enten er ment for publisering eller som ikke kan føre til skade for Oslo kommune og Oslo kommunes brukere.	Offentlig informasjon •Årsrapporter •Publikasjoner og annen informasjon rettet til borgerne •Pressemeldinger •Offentlig saksdokumenter •Kommunalt regelverk, rundskriv og instruks Jf. Offentlighetsloven kap 2

Hvordan ivareta både taushetsplikt og åpenhet?

Presentasjonen fra Datatilsynet blir publisert 15.06.2021

Personvern- og informasjonssikkerhetsforum, Oslo kommune

Susanne Lie, juridisk seniorrådgiver i Datatilsynet

Oslo

09.06.2021

Pause

Vi starter igjen 1005

Oslo

Oslo kommune - Helseetaten

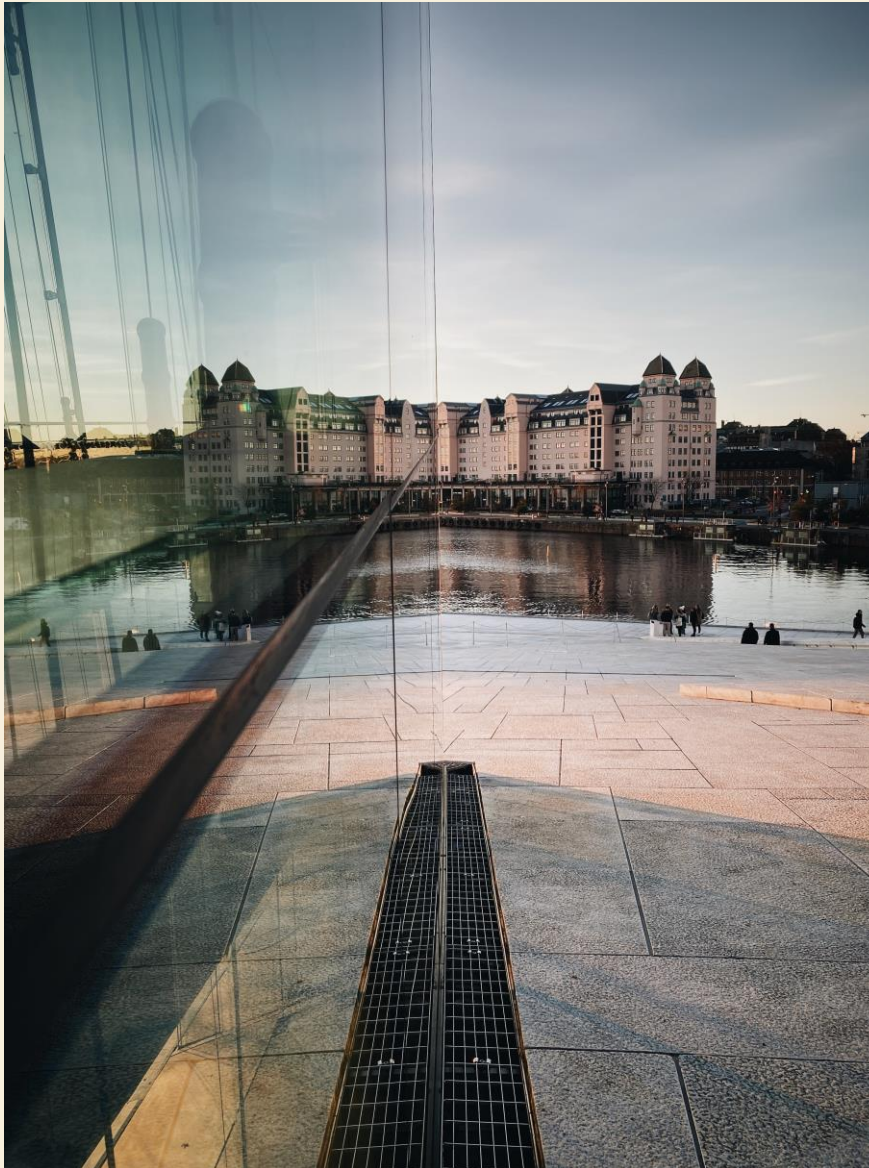
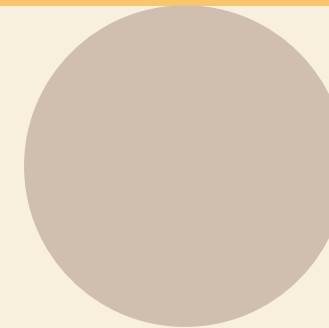
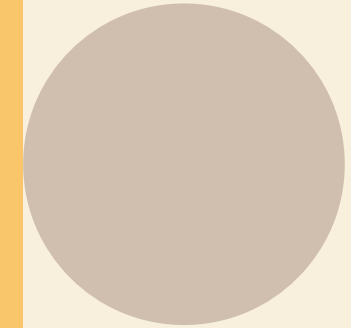

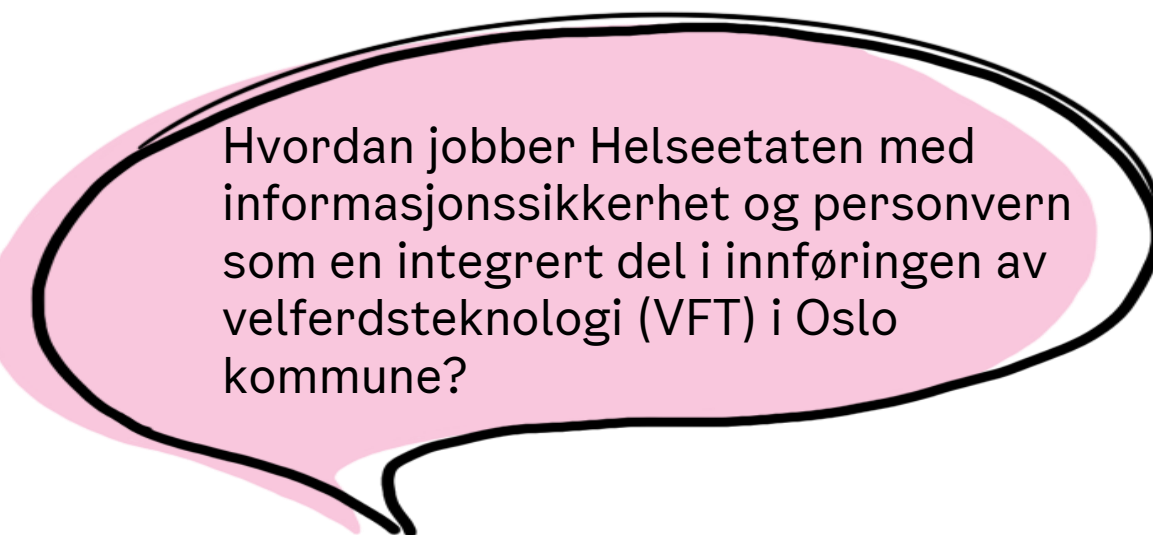
Foto: Phil Aicen on Unsplash

Alle illustrasjoner: Benita Haftorn Hildonen

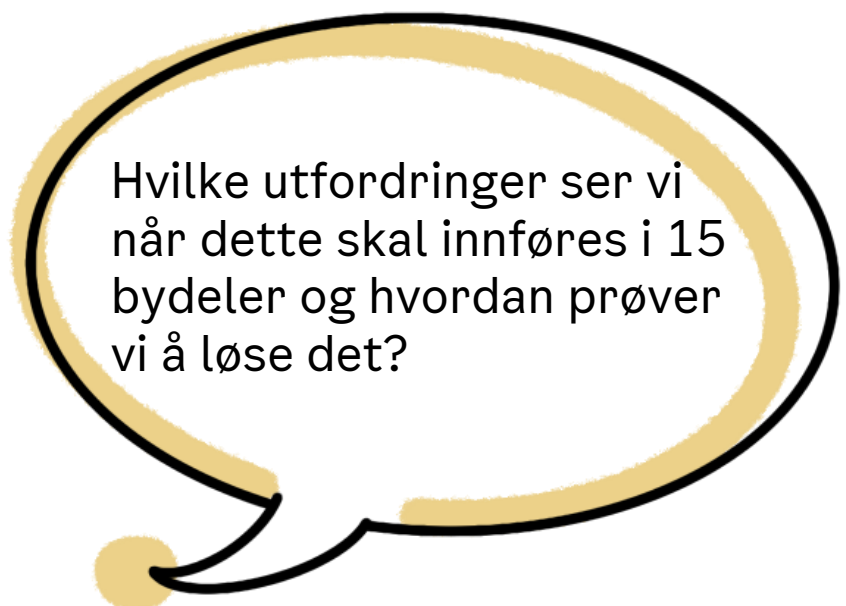
Informasjons-
sikkerhet og
personvern
integrert i innføring
og bruk av
velferdsteknologi

Hva skal vi snakke om i dag?

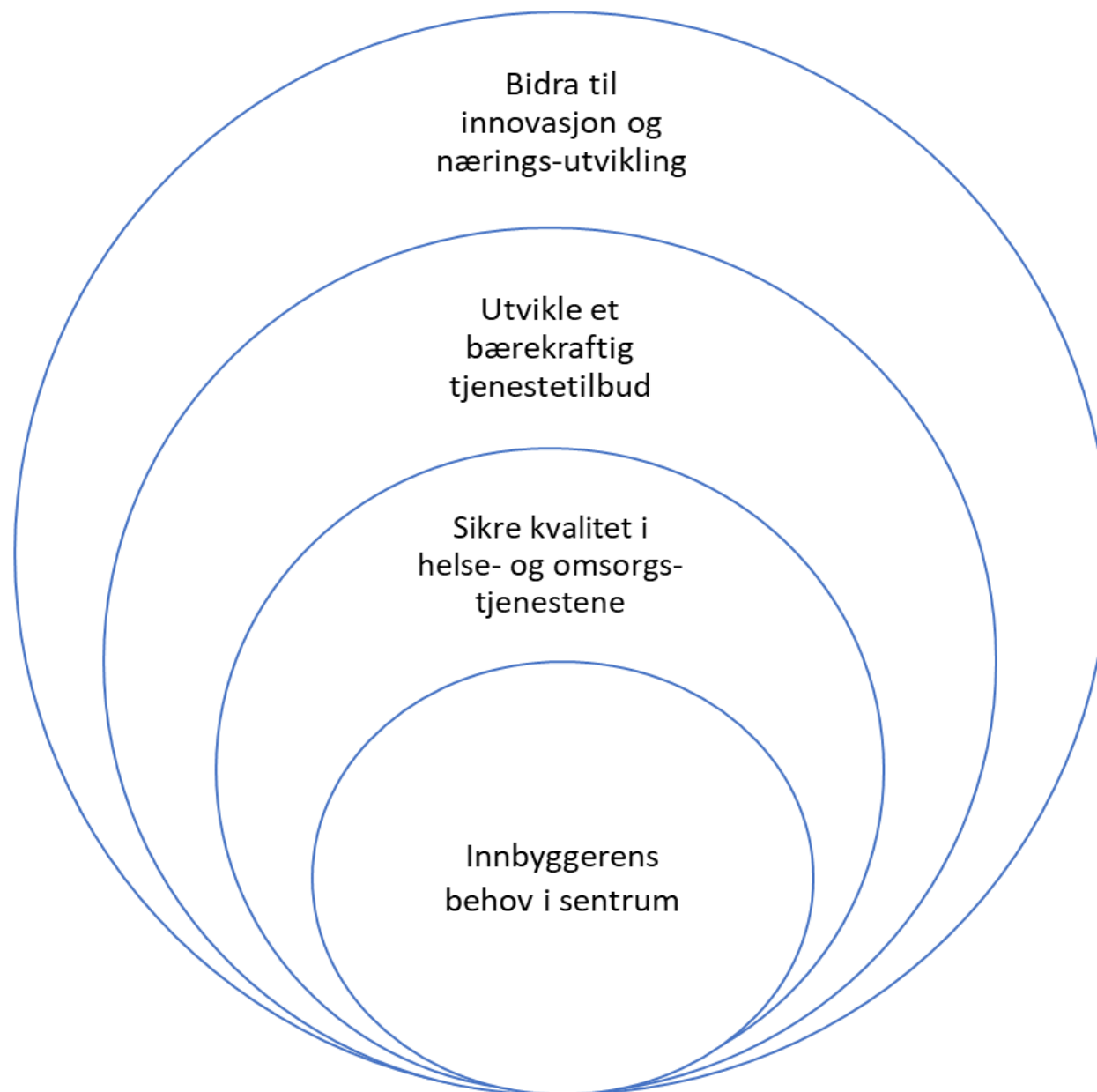
A pink speech bubble with a black outline, pointing towards the bottom left.

Hvordan jobber Helseetaten med informasjonssikkerhet og personvern som en integrert del i innføringen av velferdsteknologi (VFT) i Oslo kommune?

A yellow speech bubble with a black outline, pointing towards the bottom left.

Hvilke utfordringer ser vi når dette skal innføres i 15 bydeler og hvordan prøver vi å løse det?

Velferdsteknologisatsningen i Oslo

Oslo

Velferdsteknologi- satsningen i Oslo

- ♦ Etablere vft som en **integrert** del av tjenestetilbudet
- ♦ **Samme** teknologi uavhengig av bydelstilørighet
- ♦ Felles tjenestemodeller – **individuelle tilpasninger**

Situasjonsbeskrivelse

- ▶ Mange små og innovative leverandører
- ▶ Varierende modenhet ift Normen, informasjonssikkerhet og personvern
- ▶ Avhengig av markedsutvikling
- ▶ Ambisiøse skaleringsplaner
- ▶ Komplekse økosystem
- ▶ Kompleks styringsmodell i Oslo
- ▶ Ny teknologi – nye sårbarheter og trusler
- ▶ Høy endringstakt

Teknologien

- ▶ Administrasjonsløsninger i skyen (SaaS)
- ▶ Utstrakt bruk av IoT (tingenes internett)
- ▶ Koblinger mot kommunens nettverk
- ▶ Kobling mot Velferdsteknologisk knutepunkt og EPJ-løsninger gjennom Norsk helsenett
- ▶ Avhengig av stabile 3-partstjenester
- ▶ Høy utviklingstakt

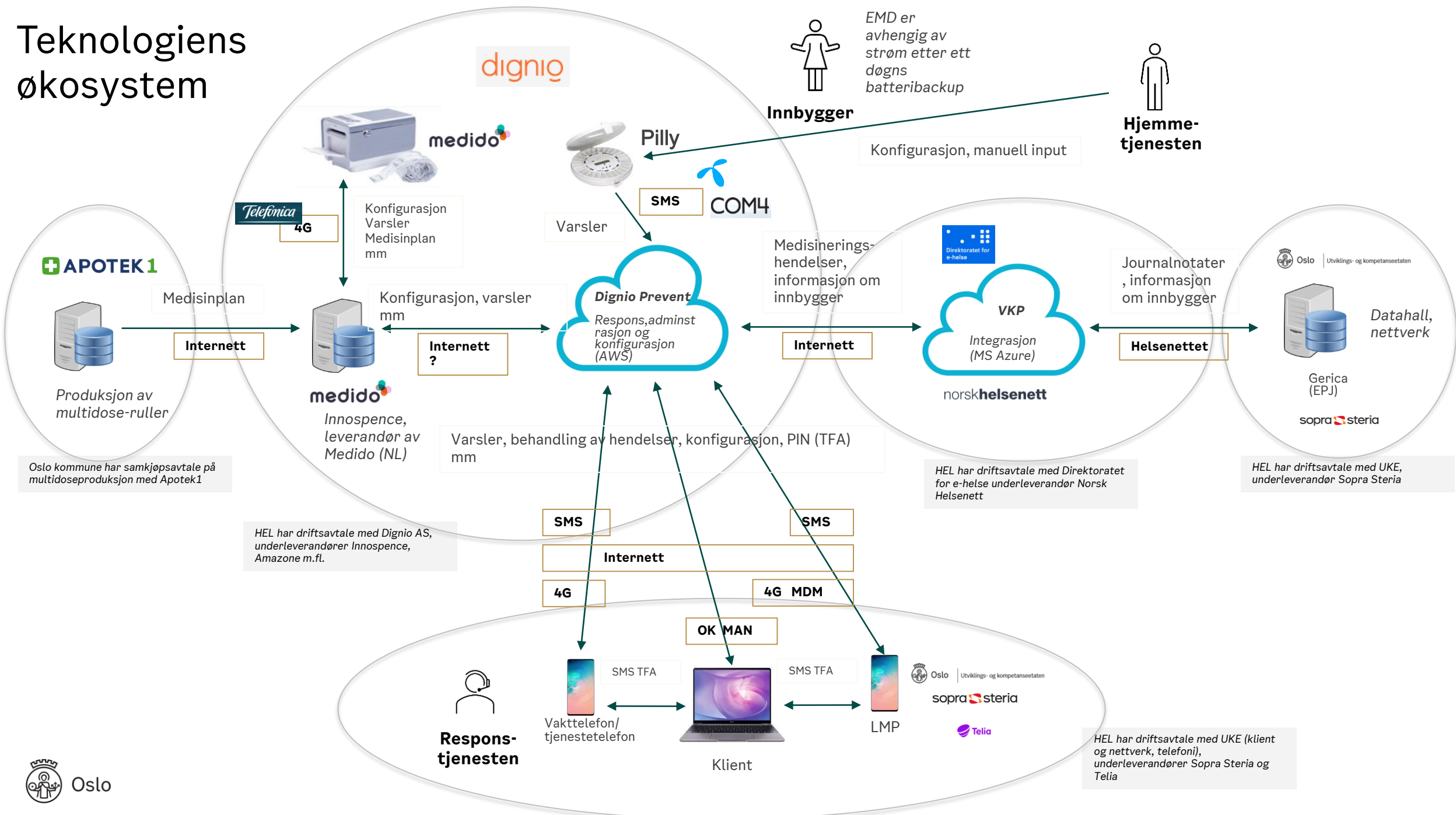

Oslo

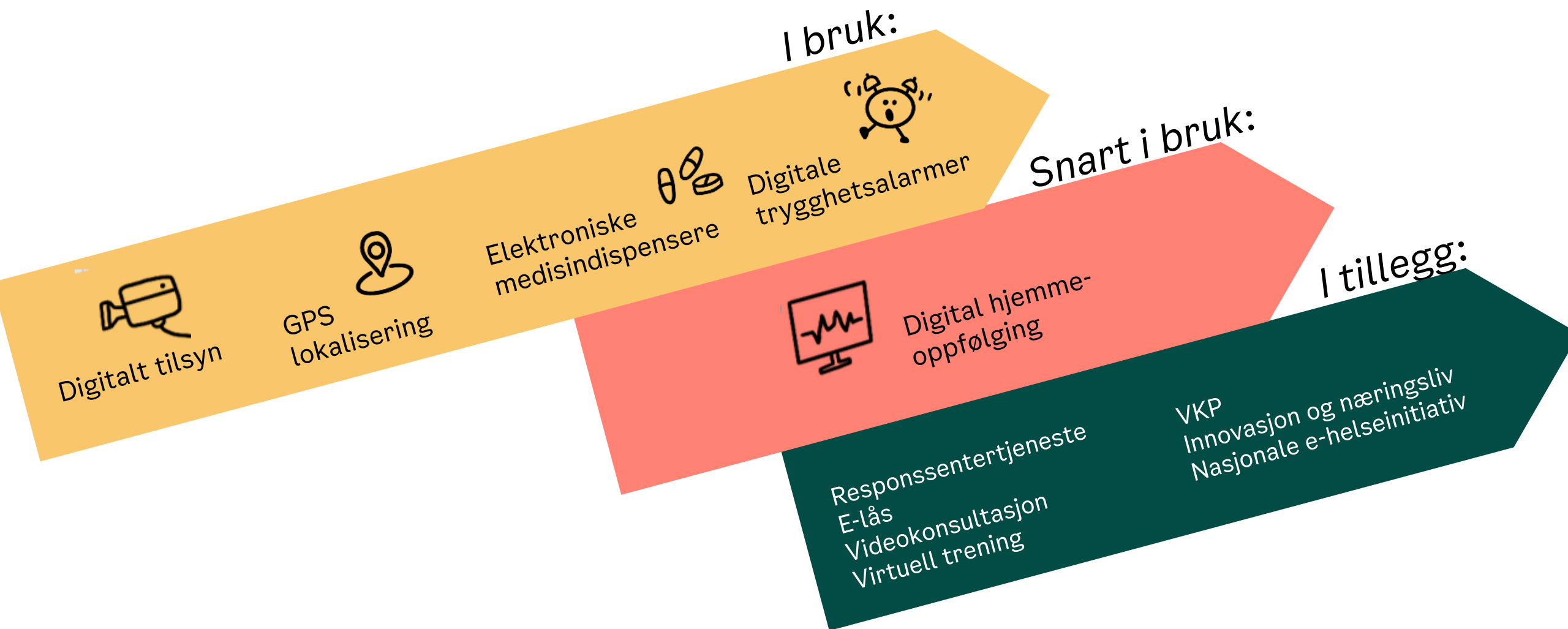

Photo by <https://kariehealth.com/>

Teknologiens økosystem

Velferdsteknologi i Oslo

Oslo

Informasjonssikkerhet og personvern ved bruk av velferdsteknologi

Hvordan kan vi sørge for at informasjonssikkerhet og personvern ivaretas for Oslos innbyggere samtidig som vi når mål om:

- ▶ å støtte innbyggers behov for helsehjelp
- ▶ bærekraft
- ▶ skalering
- ▶ innovasjon og markedsutvikling

Oslo

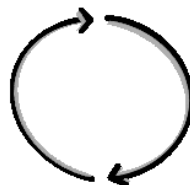

To viktige fokusområder

1

Informasjonssikkerhet og personvern i hele **livsløpet** – i anskaffelser, pilot, implementering, drift og avvikling av velferdsteknologi.

Risikovurderinger

Risikostyring

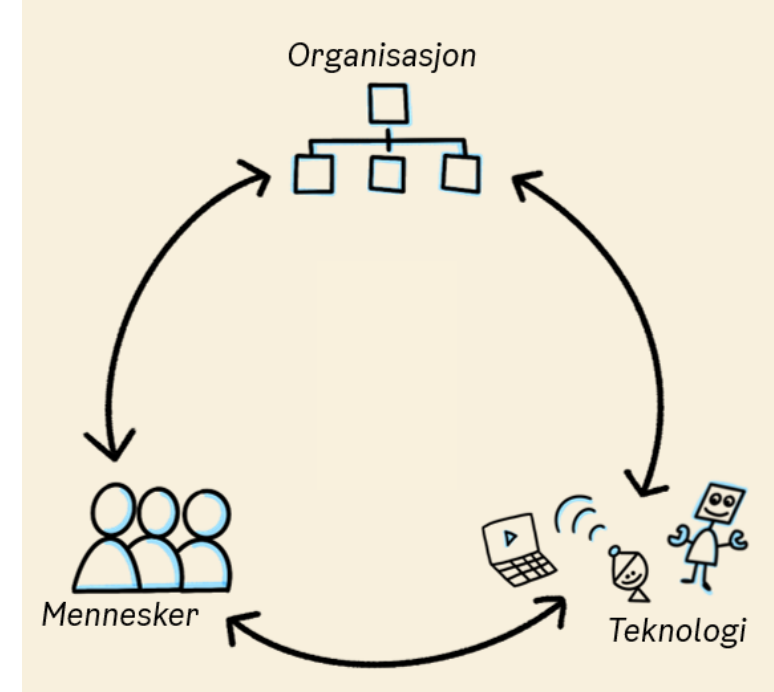
2

Informasjonssikkerhet og personvern er regulert i **avtaler** – både merkantile kontrakter og databehandleravtaler.

Metoder fra
Oslo kommune

Metoder fra
Normen

Vi vil ha flere svar før vi tar i bruk VFT....

- ✓ Hvordan jobber leverandører i økosystemene med sikkerhet?
- ✓ Hvordan ivaretas sikkerheten i teknologi og tjenester?

- ✓ Hva må brukere i bydelene gjøre og tenke på?
- ✓ Hva må ledere hos leverandører og hos de ulike enhetene i kommunen gjøre og tenke på?

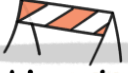
- ✓ Er personvern designet og bygget inn i tjenesten?
- ✓ Hva må kommunen gjøre for at tjenesten ivaretar personvernet til de registrerte?

Ansvar for å ivareta informasjonssikkerhet og personvern

Som dataansvarlig må Oslo kommune sørge for å gjennomføre en rekke tiltak

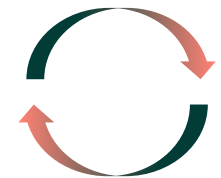
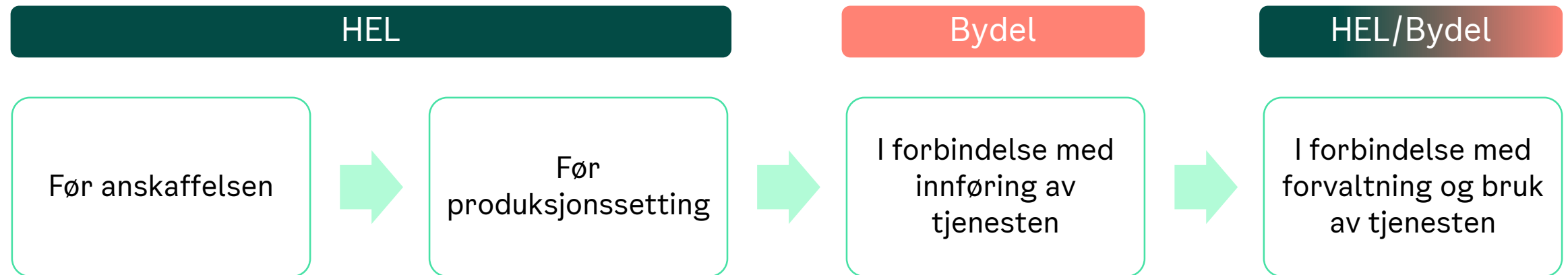
- på kontinuerlig basis
- i forbindelse med behandling av personopplysninger
- som en iboende del av rutiner, prosesser og teknologi

Dette innebærer at databehandler også har dette på plass

	 Til enhver tid	 Før behandling av personopplysninger (i prosjekt, utprøving, anskaffelse og implementering)	 Ved endringer i rutiner, prosesser og teknologi
OVERSIKTER Internkontroll	X		
RISIKOVURDERING 		X	X
DPIA 		X	X
RISIKOSTYRING 	X		

ROS-arbeid

Innføring, forvaltning og bruk av VFT

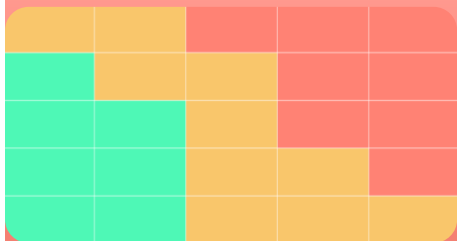

Overordnet bekymring i F(orvaltnings)-ROS

Vi klarer ikke å innfri målene for bruk av velferdsteknologi

Slik jobber vi med FROS

Metode

- Basert på Oslo kommunes metode for å sette riktig risikonivå
- Akseptkriterier for HEI-sektor
- Basert på seksjon for vft sitt oppsett for vurdering av personopplysningssikkerhet, forvaltning- og tjeneste-ROS
- **Ukentlig oppfølging av tiltak og regelmessig oppdatering av risikobilde**

FROS teamet

- Produktforvaltere i HEL (Live Engmark, Marianne F. Kristoffersen, Camilla T. Holm)
- FROS fasilitator (Karoline Engjåberg)
- Sikkerhetsarkitekt (Susanne Bjørtomt)
- Rådgiver IKT (Kjetil Moberg)
- Bydelsrepresentanter (VFT koordinatore)

Vurderingsgrunnlag

- **Tverrfaglige konsensusdiskusjoner i FROS team**
- **Innsikt og dialog med aktører i økosystemene**
- Sikkerhetsgjennomgang av faktaark 6B fra Normen
- Kontraktsdokumenter
- DPIA

Antall overordna
scenario

8

R1

Person og helseopplysninger havner på avveie

R2

Riktig informasjon når ikke frem til de som har behov for den til rett tid

R3

Alvorlige systemfeil eller nedetid for VFT-løsning blir ikke rettet opp innen akseptabel tid

R4

Alvorlige systemfeil eller nedetid for VFT-løsning blir ikke rettet opp innen akseptabel tid

R5

Mangelfull internkontroll av VFT-tjenester

R6

Forvaltningsoppgaver som kommunen har best innsikt og kompetanse til å løse blir løst av leverandører.

R7

Ukontrollert skalering

R8

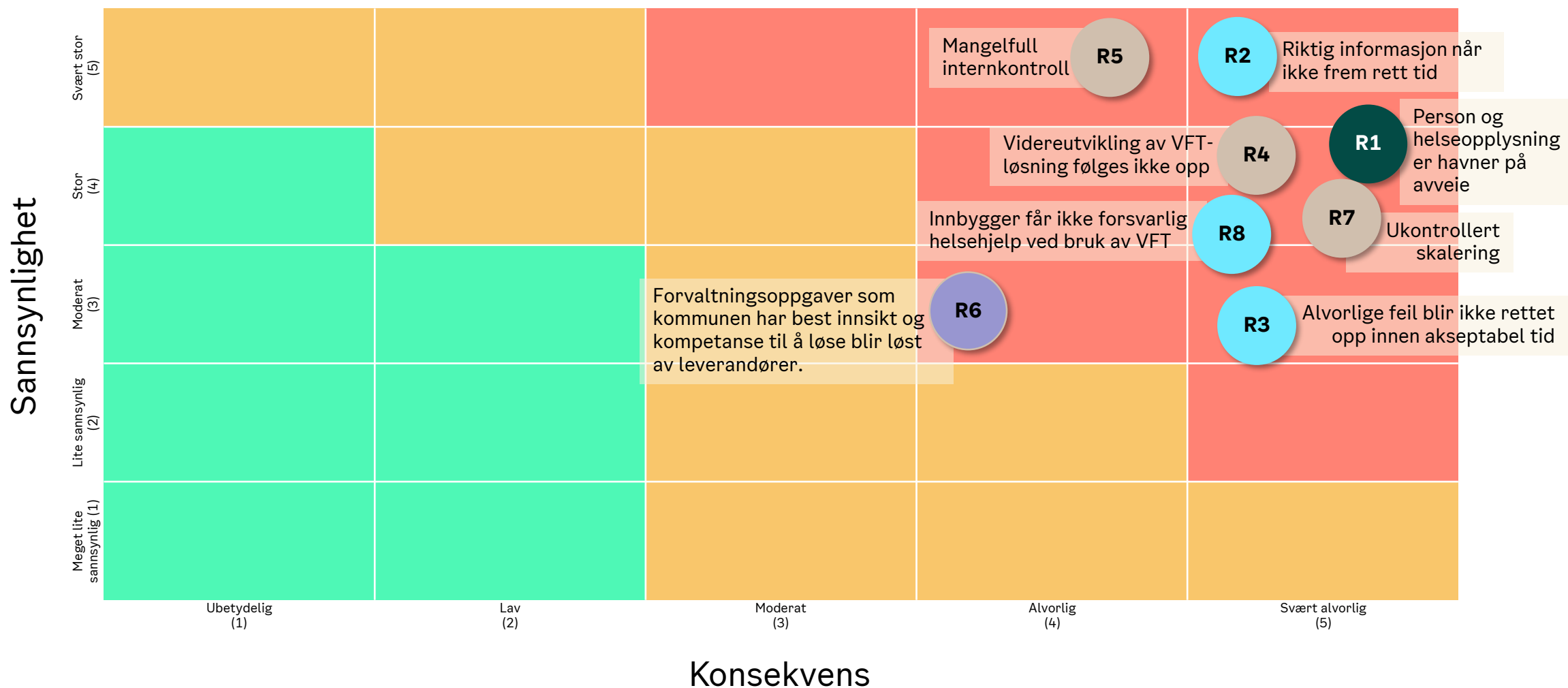
Innbygger får ikke forsvarlig helsehjelp ved bruk av VFT

Oslo

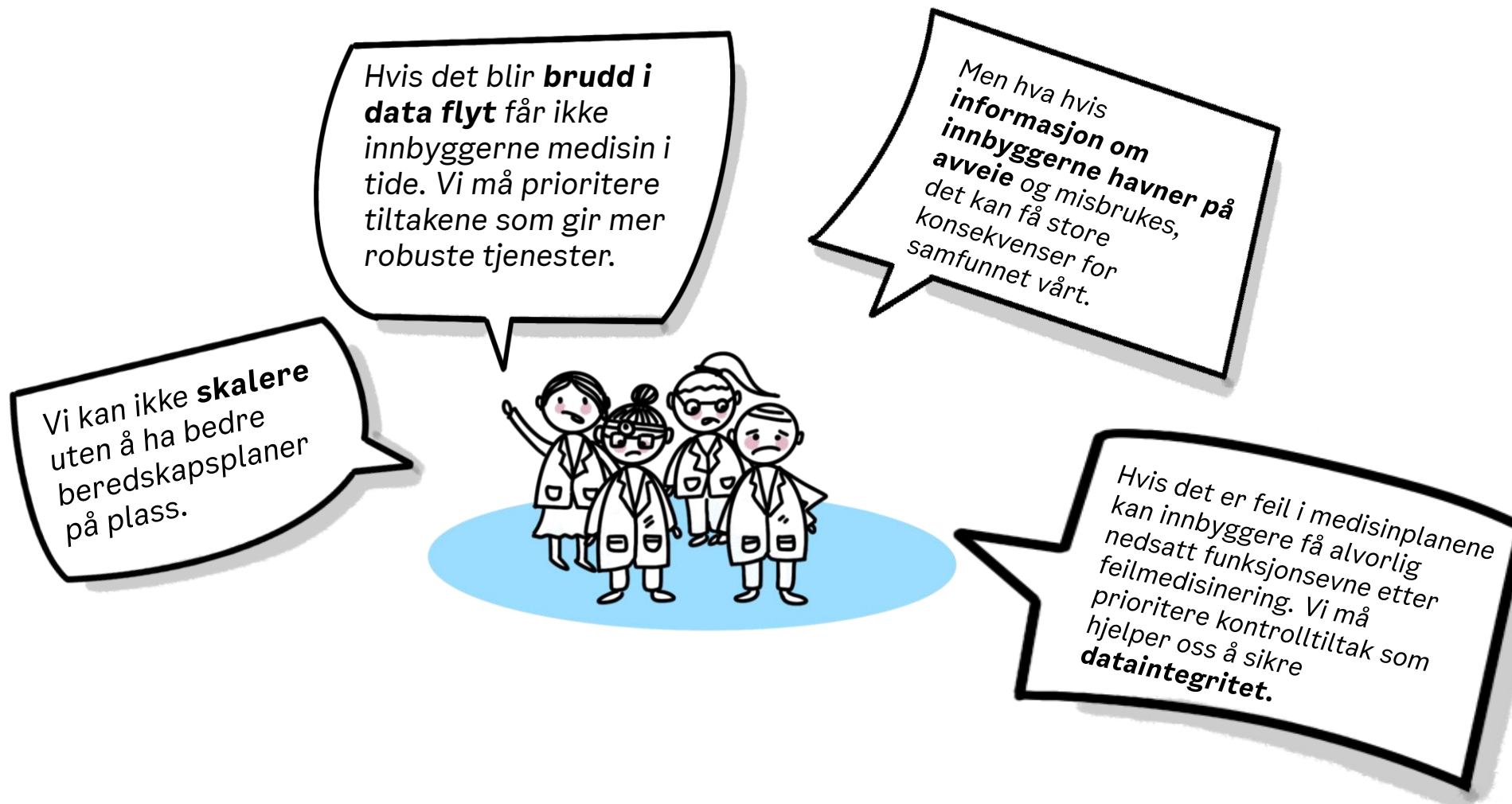
Risikobilde

- Måloppnåelse
- Etterlevelse av lover og regler
- Tillit
- Liv og helse

Men hvordan får vi til å redusere risiko?

FROS teamet utvikler og anbefaler tiltak basert på tverrfaglige konsensusdiskusjoner

Tiltak med solid tverrfaglig forankring, utviklet med god forståelse for et situasjonsbilde i stadig endring, forventes å gi god effekt

Dashboardet vil gi statistikk over hvor mange som ikke har fått medisiner til rett tid. Kanskje det ikke er så stort problem som jeg frykter...

Hvis vi utvikler dashboard-løsning vil flere ledere få god styringsinformasjon og kan selv vurdere hvilke kontrolltiltak som bør prioriteres. Behovene varierer nok rundt om i byen.

Informasjonen i dashboardet vil kunne gi et bilde på om det er forsvarlig å skalere tjenesten til flere innbyggere i Oslo. Da slipper vi å synse..

Oslo

Tiltak

Kort sikt

1. Utvikle dashboard løsning som sammenstiller relevant informasjon om medisinerings-tjeneste til operative ledere.

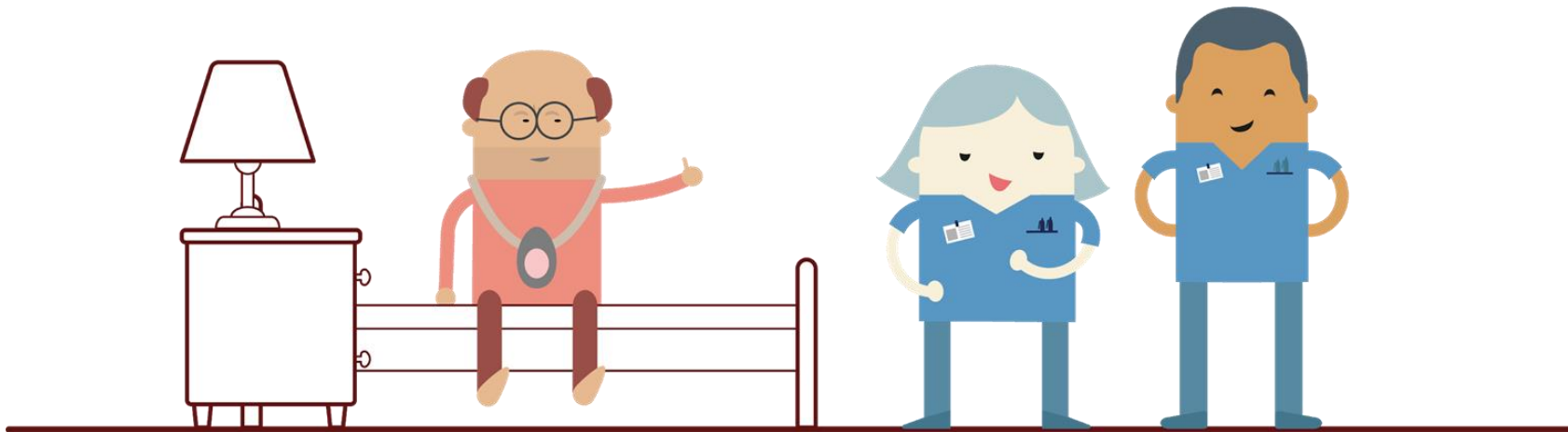
Lang sikt

1. Utvikle dashboard løsning som sammenstiller relevant informasjon fra alle VFT tjenester som er i bruk til ansatte i hjemmetjenesten, saksbehandlere, operative ledere og toppledere.

Eksempel på gjennomført FROS-tiltak

Film om «Skaleringsutfordringer for velferdsteknologi»

Filmen ser du her

Oslo

Take-aways

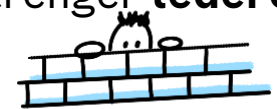

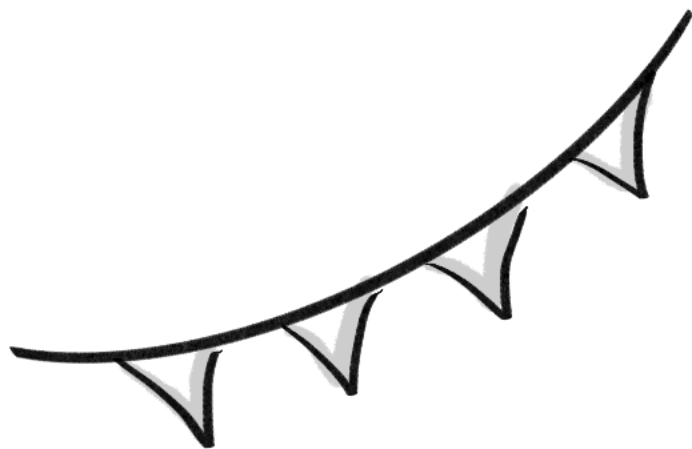
Informasjons-
sikkerhet og
personvern som
integrert del av
risikostyring

Utfordringer
med å ta i bruk
VFT i Oslos 15
bydeler

- Det er **viktig å balansere** informasjonssikkerhet og personvern mot mål om å ivareta innbyggers behov for helsehjelp
- **Tverrfaglige diskusjoner** er et godt virkemiddel for å skape balanse i risikostyringen
- Hvert risikoscenario kan med fordel **dekke flere sårbarheter** (KIT, teknisk, organisatorisk)
- **Fasilitator** har en viktig rolle i konsensusdiskusjonene

- Mangfold i organisering krever mangfold i tiltakslistene – vi prøver å finne **felles tiltak som gjør hver bydel bedre rustet til å utvikle egne lokale tiltak** ved behov
- **Tett samarbeid** mellom aktører i økosystemene er et suksesskriterie for å forsere utfordringer
- Oslos **styringsmodell oppleves tidvis som en barriere** for å få til tett nok samarbeid
- Tverrfaglig risikoanalyse gir gode beslutningsunderlag – men vi trenger **ledere som tar eierskap**

TAKK!

Alle illustrasjoner: Benita H. Hildonen

Seksjon for velferdsteknologi: vft@hel.oslo.kommune.no

Oslo

Sikkerhetsmåned 2021

Maylén Mago Pedersen

Byrådsavdeling for finans, seksjon for informasjonssikkerhet og IKT
(ISI)

Sikkerhetsmåned 2021

Type aktivitet

Webinar

E-læring

Video på WP

Post på WP

Låseskjermer

Kurs/foredrag

UKE	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
39	27.september	28.september	29.september	30.september	1.oktober
		E-læring	Webinar 2t		
	Låseskjerm uke 1				
40	4. oktober	5	6	7	8
	Høstferie	E-læring			
	Låseskjerm uke 2				
41	11. oktober	12	13	14	15
		E-læring	Webinar 1t		
	Låseskjerm uke 3				
42	18. oktober	19	20	21	22
		E-læring	Webinar 1t		
	Låseskjerm uke 4				
43	25. oktober	26	27	28	29
		E-læring	Webinar 2t		
	Låseskjerm uke 5				

Oslo

Tim-universet

Lage samtalekort
basert på tegningene
til låseskjermer

Andre aktiviteter

For ledere

- Hovedsakelig digitale foredrag (bestill et foredrag)

For alle ansatte

- Digitale foredrag/kurs på fastsatte tidspunkter
 - Grunnkurs i ulike temaer (det kan for eksempel være formålsbegrensning, behandlingsgrunnlag, sikkerhetskultur, digitale trusler)
- Profilerings av personvern- og informasjonssikkerhetskoordinatorer
 - Vi vil lage en mal som kan brukes i egen virksomhet til intern kommunikasjon og profilering av koordinatorene.

Hvor kan du følge med?

Workplace:

- SAM/Informasjonssikkerhet og IKT
- SAM/Personvern

Felles intranett

- <https://felles.intranett.oslo.kommune.no/informasjonssikkerhet-og-personvern/>

SAM/Personvern

Åpen gruppe · 690 medlemmer · Formålet med gruppen er å gi... Se mer

Innlegg

Rom

Filer

Mer ▼

Oslo

Felles intranett for Oslo kommune

Velg nettsted

Søk

Hovedside | [Informasjonssikkerhet og personvern](#)

Informasjonssikkerhet og personvern

[Om informasjonssikkerhet og personvern](#)

Informasjon må beskyttes gjennom styring og internkontroll, og gjennom konkrete tiltak.

[Styrende dokumenter og styringssystem](#)

Instrukser og reglement, roller og ansvar mv.

[Informasjonssikkerhet](#)

Risikostyring, sikkerhetstips, veiledere og informasjon om CSIRT

[Personvern](#)

Mål og strategi, veiledninger og maler til personvernerklæring, DPIA, databehandleravtale m.m

[Kompetanse](#)

Sikkerhetsmåneden, forum for informasjonssikkerhet og personvern, opplæringsaktiviteter, e-læring og kurs.

[Nyttige lenker og tips](#)

Her finner du nyttige lenker og tips for å følge med på informasjonssikkerhet og personvernområdet

Oslo

Spørsmål?

Avslutning

- ▶ Innsiktsarbeid knyttet til læringstilbud til koordinatorene
 - Vi startet samtaler med virksomhetsledere og koordinatorene denne uka.
 - Spørreundersøkelse til alle koordinatorene kommer
- ▶ Neste forum 01.september
- ▶ Det blir sendt ut en evaluering etter dette forumet som vi håper dere vil besvare

God sommer!

Oslo

Kommende datoer for forum

1.september

24.november

